

GARDEROBEN

Alsidige personlige udvikling

Hvordan sikrer vi (i garderobesituationen) barnets deltagelsesmuligheder?

Vi går i garderoben i mindre grupper, så den voksne har mere tid til det enkelte barn, samt der skabes mere ro og mindre distraktion for børnene. Vi bruger bevidst garderobesituationen som et pædagogisk rum, hvor børnene øver sig i selv at tage tøj på i deres eget tempo, og hvor de hjælper hinanden på tværs af alder og udviklingstrin. Vi prioriterer tiden i garderoben, så de voksne kan sidde stille og roligt sammen med børnene, og vi undgår for meget indblanding, når børnene f.eks. kæmper med gummistøvlen, da vi har afsat tid nok, så situationen ikke blive kaotisk fordi vi skal nå noget.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Mere planlægning af garderoben som et læringsrum og pædagogisk aktivitet, så vi som personale ikke afbryder hinanden når man er i garderoben. Der skal laves aftaler så der ikke kører madvogne gennem gangen, mens børnene arbejder med flyverdragter og vanter, og at man ikke forstyrrer de medarbejdere, der er sammen med børnene med beskeder og snak. Hvis vi planlægger det, undgår vi også en masse ventetid for børnene, da fokus ikke er på at komme hurtigt på tur, men på den læring der opstår i garderobesituationen.

Leg

Hvordan lader vi (i garderobesituationen) børnene undersøge og udforske detaljer?

Vi taler med børnene om detaljer på tøjet (dyr, print, farver etc.), og har fokus på at følge børnenes spor. De små vuggestuebørn kan sidde længe og pille ved en lynlås, og her kan vi f.eks. følge med børnene ved at vise dem at den kan lyne op og ned, og ved at benytte en legende tone vil børnene føle sig set og hørt.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Skabe positiv social opmærksomhed ved at italesætte børnenes nysgerrighed. Når børn hører andres børns initiativer blive italesat, skabes der en fælles opmærksomhed, som kan være med til at udvikle børnefællesskabet og danne rammerne for en fælles leg.

Dannelse og børneperspektiv

Hvordan sikrer vi (i garderobesituationen) et læringsmiljø der giver mulighed for at børn lære at tilsidesætte egne behov og hjælpe hinanden?

Vi opfodrer børnene til at hjælpe hinanden når vi er i garderoben. De ældre børn kan hjælpe de yngre med at få tøjet på, og de yngre kan hjælpe de ældre ved at hente deres tøj til dem. Det skaber store smil og glæde for børnene, når de oplever at bidrage til fællesskabet.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Bruge garderoben som et rum for at venskaber kan opstå. Vi har altid fokus på at sikre, at alle børn er en del af et fællesskab, og ved garderobesituationen har vi muligheden for at sammensætte børnegrupperne ud fra et relations perspektiv, hvis der er behov for dette.

MÅLTIDET

Børnefællesskaber

Hvordan sikrer vi (ved måltidet) at det enkelte barn mødes på deres udviklingstrin, således, at vi justerer vores krav og forventninger herefter?

Ved måltidet har vi inddelt børnene i faste spisegrupper, som er lavet ud fra det enkelte barns udvikling og trivsel, samt et fokus på relationer og venskaber. De små grupper giver mulighed for at stille krav der rammer på niveau i forhold til børnenes udviklingstrin, ligesom det ofte giver en tættere og mere direkte interaktion mellem børn og voksne, hvilket fremmer børns læring.

De små spisegrupper giver ofte færre konflikter sammenlignet med større grupper. Ved frugt inddeles børnene i større grupper, hvilket giver børnene erfaringer med at indgå i et samspil med flere børn, hvor de kan spejle sig i flere og andre aldersgrupper.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Vi oplever, at det for nogle børn kan være svært at skulle sidde alt for længe og spise frokost, hvilket skaber lidt uro for de børn der gerne vil sidde lidt længere tid og spise. Vi har derfor indkøbt "TimeTimere".

TimeTimere er et pædagogisk redskab til at visualisere tiden. Dette giver børnene en tidsfornemmelse, da barnet nu ser og "mærker" tiden gå, og urets grafiske form viser hvor meget tid der er tilbage. Børnene har responderet rigtig godt på dette, og vi oplever at spisesituationerne nu bedre kan rumme både de børn der gerne vil hurtigt videre fra bordet og de børn der gerne vil sidde lidt længere. Vi arbejder med en tydelig ramme for, hvor man må lege henne, hvis man når TimeTimeren ringer, ikke vil sidde ved bordet længere.

Kommunikation og sprog

Hvordan sikrer vi en dialog ved måltidet der udvikler barnets ordforråd, og deres evner til at kunne forstå og give plads til andre?

Vi har fokus på at øve turtagning i sproget, så børnene lære at time deres tur i forhold til andre. Vi "UGLer". Når man UGLer udnytter man barnets egne udspil og kompetencer til at udvide deres sprog. Vi italesætter vores rutiner ved måltidet meget, så alle børn ved hvad der skal ske hvornår, og selv tidligt kan sætte ord på de kendte ting.

Vi spiser sammen med børnene, og vores spisning og fortælling om, hvordan maden smager, påvirker børnenes mod til at smage på forskellig slags mad, samt udvider deres ordforråd.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Vi vil gerne inddrage børnene endnu mere som aktive deltagere i samtaler, hvor der skabes en fælles opmærksomhed under måltidet. Det vil vi gøre ved at bringe et samtaleemne op, som kan deles af både børn og det pædagogiske personale. Under måltidet vil vi fremhæve mad som et oplagt omdrejningspunkt for børn og det pædagogiske personales samtaler, så maden kan udgøre et afgrænset og konkret indhold, som samtalerne kan bygges op omkring.

Dannelse og børneperspektiv

Hvordan sikrer vi (ved måltidet) at alle børn oplever positiv kontakt til andre børn og voksne?

Vi har fokus på at se, forstå og respondere på alle børns initiativer i forhold til de voksne og de andre børn. Vi sætter ord på de børn hvis sprog ikke er så udviklet endnu, og forlænger sproget for de børn med mere sprog. Når vi sætter ord på de mindre børns initiativer, skaber vi også en positiv social opmærksomhed omkring barnet. I de små spisegrupper, skabes der en rummelig samspilssituation omkring måltidet, hvor børnene får lige muligheder for at udtrykke sig, og blive mødt i deres initiativer.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Vi vil have mere fokus på de inkluderende samtaler, og fjerne fokus fra hvordan man spiser "pænt". Ved måltidet er det tid og ro i de små grupper til at skabe en nær kontakt til andre børn og de voksne, og vi vil derfor have fokus på den nære positive kontakt der opstår ved måltidet, og være bevidste om det store læringspotentiale der ligger heri.

LEGEPLADS

Natur, udeliv og science

Hvordan sikrer vi, når vi er på legepladsen, at vi følger børnenes spor, og undres og opdager sammen med børnene?

Vi er opmærksomme på hvad børnene er optaget af, og udvider deres oplevelse med at vi som voksne tilføjer viden. I vores udflytter er børnene eksempelvis ofte meget optaget af, at finde små dyr, planter og svampe. Vi har derfor indkøbt bøger og plakater som vi finder frem, og bruger til at bygge videre på børnenes oplevelser sammen med dem.

Når et vuggestuebarn glad råber "se...en myrer" bruger vi dette initiativ til at skabe et fællesfokus, hvor vi sammen med flere børn så går på myrer jagt, og taler om hvordan passer på myerne.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Vi vil gerne udvide vores sortiment af "science" ting (forstørrelsesglas, udstoppede dyr, glas til kortvarig opbevaring af indsamlede dyr), så vi kan skabe et læringsrum der kan strækkes længere, og skabe mere rum for fordybelse.

Krop, sanser og bevægelse

Hvordan sikrer vi at det pædagogiske læringsmiljø på legepladsen understøtter at alle børn har mulighed for at udforske og eksperimenterer på med mange forskellige måde at bruge kroppen på?

Vi benytter vores gode fysiske rammer, der giver mulighed for at cykle, kravle, løbe, hoppe, gyng og klatre. Vi bruger alle vores mange legepladser, også på tværs af matriklerne, da legepladserne tilbyder forskellige muligheder for fysisk udfoldelse. Vi har som voksne en legende tilgang, og går forrest og viser børnene hvordan man kan bruge sin krop. Vi er opmærksomme på at følge børnenes behov, så vi understøtter og udvider deres grænser og motoriske udvikling.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Vi udvikler ved at vedligeholde og udvide de rammer vi har institutionen. Inddragelse af data (fra TOPI), så vi sikre et fælles fokus på den motoriske udvikling, og tilrettelæggelse af aktiviteter heraf.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan sikrer vi et synligt læringsmiljø på legepladsen hvor der er tydelige legerammer?

Vores legepladser er indrettet sådan, at børnene overalt har mulighed for at lege i større eller mindre grupper, eller hvis de har behov for det, alene. Vi har forskellige læringsmiljøer, der giver anledning til forskellige former for leg. Vi sørger for at der er det relevante legetøj i zonerne, så der i sandkassen er skovle, spande etc, og der i boldburet er tilgængelige bolde. De forskellige læringsmiljøer, sætter forskellige krav til voksen involvering kontra børneinitierede lege.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Mere visuel tydeliggørelse af legerammerne, så børnene ved hvad man kan lege her. En mere tydelig opdeling af små kroge, så vi sætter rammerne for at børnene fordeler sig i mindre legegrupper som skaber grobund for mere flow og fordybet leg.

LEG

Kultur, æstetik og fællesskaber

Hvordan sikrer vi gennem leg, at vi er opmærksomme på børnenes egen initiativer og giver plads til udvikling af børnenes fantasiverden?

Vi lader legene udvikle sig på børnenes præmisser, og tilbyder remedier der skaber betingelser for at legene kan udvikle sig i takt med børnenes fantasi. Som voksne er vi bevidste om vores rolle og evne til at skabe gode betingelser for at videreudvikle en leg, så vi bruger kropssprog og stemmeføring til at skabe opmærksomhed på en børneinitieret leg, så mulighederne for at legen forlænges optimeres.

Vi lader vokseninitierede lege, tage en ny form ud fra børnenes fantasi, ved at være lydhøre over for børnenes input. F.eks. en leg hvor de voksne havde stillet dyr og en gård frem, så børnene kan lege zoologisk have. En dreng havde lige oplevet at køre rundt i lang tid med sine forældre for finde en parkeringsplads, så han tog nogle biler med i zoologisk have som han gerne ville parkere. Hurtigt blev der hentet flere biler, og legen var nu et parkeringshus hvor børnene skiftedes til at parkere biler.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Indretning af flere læringsmiljøer og legezoner, så der sker en naturlig opdeling af børnene i mindre legegrupper. På denne måde skabes der gode betingelser for fordybelse, og børnene får større mulighed for at blive en medspiller i udviklingen af en leg.

Social udvikling

Hvordan sikrer vi i legen at de voksne guider børnene i den gode leg?

Vi er som voksne en aktiv deltager i at den gode leg fortsætter ved at hjælpe børnene i at give plads til hinanden og afstemme sig i forhold til legens rytme. Hvem skal være hvilke roller (far/mor/børn lege), konflikthåndtering og opmærksomhed på børnenes handlemuligheder i legene. Vi afstemmer vores positioner alt efter legen, således at vi som voksne nogle gange går foran børnene (handle anviser), ved siden af børnene (aktive deltagere i legen), og bagved børnene (lader legen udvikle sig uden indblanding, andet end konflikthåndtering eller praktisk hjælp til noget).

Hvordan kan vi udvikle dette?

Være mere italesættende og rammesættende omkring børnenes leg, så alle børns intentioner og handlinger kommer i spil. Fortsætte fokus på at skabe rammerne for at børnene naturligt opdeler sig i mindre legegrupper.

Børn i udsatte positioner

Hvordan sikrer vi at skabe et inkluderende legemiljø der tager højde for og involvere børn i udsatte positioner?

Vi tydeliggør hvad der kan leges hvor, med visuelle virkemidler. På denne måde skabes rum for et fælles udgangspunkt, som gør det nemmere for børn at koble sig på lege. De voksne kobler sig kommunikativt på legenes temaer og rammesætning, når et barn skal hjælpes ind i en leg. På denne måde skabes der deltagelsesmuligheder for alle børn, og vi kan hjælpe børnene ind i et legefælleskab, hvor de ellers var blevet afvist.

Vi har et særligt fokus på at skabe positiv social opmærksomhed på børn i udsatte positioner, så der skabes en nysgerrighed omkring barnet hos de andre børn. F.eks. hvis et barn sidder alene og bygge togbane. De voksne siger højt og tydeligt: Sikke en flot og lang togbane X er ved at bygge, mon den kan nå helt til Jylland? Skal vi ikke hjælpe med at få togbanen færdig, så vi kan sætte nogle seje racertog på?

Hvordan kan vi udvikle dette?

Fælles fokus på de børn der er i udsatte positioner (vidensdeling), så alle er opmærksomme på at hjælpe dette barn ind i lege. Det er sårbart ved fravær, hvis ikke alt personale er opmærksomme på børn der står i en udsat position.

AFLEVERING

Børnesyn

Hvordan sikrer vi ved aflevering at alle børn oplever at blive set og hørt?

Vi siger altid godmorgen til barnet først, og nævner barnet ved navn. På denne måde viser vi både barn og forældre, at vi kender barnet, og at de trygt kan aflevere til os. I en stor institution møder børn og forældre mange forskellige voksne, og vi prioriterer at synliggøre at man trygt kan aflevere til andre end "stuepersonalet". Når forældrene er trygge, oplever vi at aflevering også bliver nemmere for barnet.

Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns behov, og hvordan man skaber de bedste rammer for aflevering ud fra et individuelt perspektiv. Vi tager os altid tid til at tale med forældrene, hvis der er noget særlig information der er vigtigt at få, som kan påvirke afleveringen (sovet dårligt, ikke spist morgenmad etc.)

Hvordan kan vi udvikle dette?

Holde fast i vigtigheden af den gode aflevering, ved dialog omkring dette personalet og forældrene imellem. Fast punkt på dagsorden til forældremøder og forældresamtaler.

Forældresamarbejde

Hvordan inddrager vi forældrene i vores opfattelse af hvad en god aflevering er?

Vi afholder en samtale med forældrene inden deres barn skal starte i vuggestue eller børnehave. Fast punkt er forventninger til hinanden, og omkring hvordan vi sammen sikrer en god aflevering, også på de dage hvor barnet ikke lige har lyst til at skulle afleveres. Vi taler løbende med forældrene, hvis der er udfordringer ved aflevering, omkring hvordan samarbejder om, at gøre afleveringer så gode som muligt.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Mere tydeliggørelse af det pædagogiske personales ekspertise i en sårbar situation. Vi er eksperter på børn generelt, og forældre er eksperter på deres eget barn, så sammen kan vi skabe de optimale rammer omkring børnene.

Læring

Hvordan anerkender vi børnenes følelser i afleveringen så børnene lære at navigere emotionelt?

Vi giver børnene tid til aflevering og muligheden for at give udtryk for deres følelser. Vi anerkender barnet i deres følelser, ved at sætte ord på deres følelser (du er ked af det, du bliver rigtig vred nu... etc.), og sige at det er ok at blive ked af det eller vred når mor/far skal gå, og at vi nok skal passe på barnet.

Hvordan kan vi udvikle dette?

Forsætte opmærksomheden på det enkelte barn. Tilgængeligt materiale der understøtter børnene i deres følelser. Det kan være bøger eller følelses/ansigts plakater.